

Vertrouwelijke adviesnota burgemeester en wethouders

Beleidsprogramma: 1.3 Openbare orde en veiligheid

Afdeling: Ruimtelijke Ontwikkeling

Zaakdossiernummer: zk23.01975

Documentnummer: 2023.18318

Portefeuillehouder: J. van Aart

Mede geadviseerd door: VTV, Sociaal, Communicatie

Overlegd met portefeuillehouder: Ja

Overlegd met het MT: Ja

Termijn gebonden: Nee

Datum: 15 september 2023

Gemeenteraad	Data	Communicatie extern
Beeldvormende avond		Persinformatie Ja
Ter kennisname		Bekendmaking
Opiniërend		Persgesprek Ja
Besluitvormend		Inspraak

Onderwerp:

Adviesnota over het opvangen van 100 vluchtelingen uit Oekraïne in Arbeid Adelt in De Moer.

Voorstel

1. In te stemmen met de opvang van 100 vluchtelingen uit Oekraïne in Arbeid Adelt in De Moer.
2. Een overeenkomst aan te gaan voor de huur van Arbeid Adelt, vooralsnog tot 4 maart 2026.
3. De gemeenteraad te informeren door middel van een raadsinformatiebrief.

Toelichting

Voorgesteld wordt om vanaf 1 november 2023 (of zoveel eerder als mogelijk) circa 100 vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen in de voormalige groepsaccommodatie Arbeid Adelt in het buitengebied van De Moer, vooralsnog tot 4 maart 2026. De gemeente Loon op Zand gaat hiervoor een huurovereenkomst aan met Flexcontrole, de toekomstige eigenaar van de accommodatie. De gemeenteraad is voorafgaand aan het besluit geïnformeerd tijdens een vertrouwelijke bijeenkomst en wordt na het collegebesluit geïnformeerd door middel van bijgevoegde raadsinformatiebrief.

Inleiding

In de loop van 2022 stakte de asielketen door de grotere instroom van asielzoekers na de coronapandemie (mede door gezinshereniging), de verminderde doorstroom van statushouders en de beperkte beschikbaarheid van woningen. In februari 2022 zorgde de oorlog in Oekraïne voor een grote instroom van Oekraïners naar Nederland. Het Kabinet maakte in april 2023 bekend dat alle opvang- en huisvestingsopgaven toenemen in 2024. Dat betekent dat de opgaven op het gebied van opvang, huisvesting en integratie nog groter worden. De vraag naar geschikte opvanglocaties neemt verder toe door de sluiting van bestaande opvanglocaties.

Het realiseren van extra opvangplekken is erg complex gebleken. Dit krijgen we alleen voor elkaar wanneer we als gemeentes binnen de regio samenwerken en iedere gemeente haar steentje naar draagkracht bijdraagt. Door de burgemeesters van de gemeentes in de regio Hart van Brabant is op 16 mei 2023 besloten om bij de opvang en huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne, asielzoekers en statushouders samen te werken in de Regionale Regietafel Hart van Brabant en de opgaven aan te pakken 'als ware één gemeente'. Op 4 juli 2023 heeft het college de uitgangspunten voor de samenwerking binnen deze Regionale Regietafel vastgesteld.

Als gemeente spanden we ons de afgelopen jaren al in voor het opvangen en huisvesten van statushouders, asielzoekers en vluchtelingen. Zo hebben we in de eerste helft van 2023 33 statushouders een thuis kunnen bieden. Daarnaast vangen we op dit moment 40 Oekraïense vluchtelingen op in de voormalige Theresiaschool in het centrum van Kaatsheuvel en openden we vorige zomer tijdelijk een crisisnoodopvang voor vluchtelingen in De Wetering in Loon op Zand.

Ondanks deze inspanningen voldoen we niet aan onze taakstelling binnen de regio. De taakstelling voor Loon op Zand bedraagt sinds 1 juli 2023 230 opvangplekken. Afgesproken is dat gemeenten zich

tot het uiterste inspanssen om tenminste te voldoen aan 60% van hun taakstelling. Dit betekent dat we nog 98 opvangplekken moet creëren binnen onze gemeente.

Vooruitlopend op het besluit van de Regionale Regietafel in mei, is in maart 2023 een gemeentelijk projectteam gestart met het zoeken naar geschikte locaties voor opvang van de verschillende doelgroepen binnen onze gemeente. Uit inventarisaties en gesprekken met eigenaren en projectontwikkelaars kwam één locatie in onze gemeente als kansrijk naar voren: groepsaccommodatie Arbeid Adelt in het buitengebied van De Moer.

Ondernemer Flexcontrole is voornemens Arbeid Adelt aan te kopen van de huidige eigenaar en de locatie vooralsnog tot 4 maart 2026 in te zetten als opvanglocatie voor circa 100 vluchtelingen uit Oekraïne. De groepsaccommodatie leent zich hier, na enkele aanpassingen op het gebied van brandveiligheid en een kleine interne verbouwing, perfect voor. De ondernemer wil de locatie na beëindiging van de opvang herontwikkelen en denkt aan duurzame, hoogwaardige verblijfsaccommodaties.

Nu er door het sluiten van opvanglocaties plots een groot tekort is ontstaan aan opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne is de urgentie van het realiseren van deze opvanglocatie hoog.

Beoogd effect

Een passende, menswaardige opvanglocatie voor 100 vluchtelingen uit Oekraïne, vooralsnog tot 4 maart 2026, tegen maatschappelijk acceptabele kosten.

Argumenten

1.1 Er is een urgente behoefte aan opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne

Op dit moment is er geen enkele opvangplek voor Oekraïense vluchtelingen meer beschikbaar in de regio Midden- en West-Brabant. Om te voorkomen dat zij op straat moeten slapen worden vluchtelingen uit Oekraïne die nu arriveren in onze regio tijdelijk gehuisvest in een hotel in Gilze. Begin november sluit deze crisisnoodopvanglocatie echter weer. Daarom is het belangrijk dat de opvanglocatie bij Arbeid Adelt zo snel mogelijk opent. De behoefte aan opvangplekken voor de andere doelgroepen is in onze regio vooralsnog minder urgent.

1.2 Door deze opvang te openen voldoen we aan onze inspanningsverplichting

Onze gemeentelijke taakstelling, bepaald door de Rijksoverheid, bedraagt op dit moment in totaal 230 opvangplekken, verdeeld over een drietal doelgroepen. We moeten ons als gemeente tot het uiterste inspanssen om tenminste 60% van de taakstelling te realiseren (138 opvangplekken). Aangezien we 40 vluchtelingen uit Oekraïne opvangen in de voormalige Theresiaschool betekent dit dat we nog 98 opvangplekken moeten realiseren om als gemeente te voldoen aan onze inspanningsverplichting. Door 100 opvangplekken te realiseren bij Arbeid Adelt voldoen we hieraan.

De opvangplekken zijn weliswaar beschikbaar voor slechts één doelgroep, echter staat de samenwerking in de Regionale Regietafel Hart van Brabant dit toe, aangezien opgaves per doelgroep onderling mogen worden uitgewisseld en veevend. De behoefte aan opvangplekken voor de doelgroep Oekraïense vluchtelingen is op dit moment in onze regio veruit het meest urgent, wat deze focus rechtvaardigt.

1.3 De opvang past bij de draagkracht van onze gemeente en De Moer

De gemeentelijke taakstelling wordt door de Rijksoverheid bepaald aan de hand van het aantal inwoners per gemeente. De 185 opvangplekken die we als gemeente Loon op Zand in totaal moeten realiseren past zodoende bij het formaat en de draagkracht van onze gemeente. Mede dankzij de positieve ervaringen met de opvang van Oekraïense vluchtelingen in de voormalige Theresiaschool zijn we ervan overtuigd dat onze inwoners de 100 Oekraïense vluchtelingen een warm welkom zullen geven.

1.4 De locatie is geschikt

Het projectteam heeft de locatie Arbeid Adelt beoordeeld op geschiktheid, onder meer door diverse bezoeken aan de locatie. Zowel de geografische locatie als de gebouwen en het omliggende terrein blijken erg geschikt voor het huisvesten van 100 vluchtelingen uit Oekraïne. De locatie is tot op heden immers in gebruik als groepsaccommodatie voor maximaal 128 personen.

Om de locatie geschikt te maken voor een menswaardige langdurige opvang van 100 mensen moeten er enkele aanpassingen aan de gebouwen plaatsvinden, bijvoorbeeld in het kader van brandveiligheid. Deze maatregelen zijn al uitgewerkt door een architect, beoordeeld door onze adviseur brandveiligheid, en de benodigde investering is goedgekeurd door het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Dat de locatie wat verder van de bebouwde kom gelegen is lijkt geen probleem voor deze doelgroep: vluchtelingen uit Oekraïne beschikken vaak over een eigen auto, of deze wordt hen door hun werkgever beschikbaar gesteld. Mocht dit niet het geval zijn dan kunnen we zorgen voor fietsen of taxivervoer.

Op maandag 18 september opent in De Moer een OV Hub, bij wijze van pilot. De hub ligt echter niet op loopafstand van Arbeid Adelt en het type vervoer dat wordt ingezet is mogelijk niet toereikend voor het aantal bewoners van Arbeid Adelt. We gaan op korte termijn het gesprek aan met de provincie over de haalbaarheid van een eventuele uitbreiding van de pilot met een extra OV Hub bij Arbeid Adelt.

Dat de locatie wat verder van de bebouwde kom gelegen is heeft ook voordelen: er is volop rust en ruimte, en het grote buitenterrein biedt veel mogelijkheden voor sport en spel.

1.5 We kunnen onderwijs en goede dagbesteding organiseren

Het belang van een goede vorm van dagbesteding op een opvanglocatie als deze is groot. Met onderwijs, werk en activiteiten voorkomen we verveling en daarmee ook incidenten, zo bleek in de praktijk op andere opvanglocaties. Tijdens de voorbereidingen hebben we dan ook gekeken naar de mogelijkheden om een goede vorm van dagbesteding te organiseren voor de toekomstige bewoners van Arbeid Adelt.

Voor de kinderen en jongeren zorgen we voor passend onderwijs. Samen met de eigenaar van de locatie werven we docenten uit Oekraïne, die basisonderwijs op de opvanglocatie kunnen verzorgen. Stichting Bravoo (Brabants Verenigd Openbaar Onderwijs) wil waar nodig graag ondersteunen, mogelijk kan ook een gedeelte van de lessen op basisschool De Start worden gegeven. Ook zijn er mogelijkheden om Oekraïense kinderen en leerlingen van De Start gezamenlijk aan activiteiten te laten deelnemen, zoals buitenspelen of sport. We zijn hiervoor al enige tijd in goed overleg met Stichting Bravoo en de directie van De Start. Jongeren kunnen terecht in de Internationale Schakelklas (ISK) op het Willem van Oranje in Waalwijk. We zijn ook met hen in overleg.

Volwassenen mogen in Nederland gewoon aan het werk. Daarnaast verzorgen we samen met ContourdeTwern een aanbod van sport en recreatie voor zowel kinderen als volwassenen. We hopen dat ook inwoners en verenigingen in De Moer hier een rol in gaan spelen, zodat de bewoners van Arbeid Adelt zich ook echt thuis gaan voelen in De Moer. We vragen hierom in de bewonersbrief.

2.1 De kosten worden tot 4 maart 2026 vergoed door het ministerie van Justitie en Veiligheid

We sluiten de huurovereenkomst voor Arbeid Adelt vooralsnog af tot 4 maart 2026, omdat het ministerie van Justitie en Veiligheid bevestigd heeft dat zij tot die datum alle kosten die samenhangen met deze opvanglocatie vergoeden, ongeacht het besluit van de Europese Unie over verlenging van de bijzondere status van Oekraïense vluchtelingen. Wanneer in oktober 2025 de bijzondere status door de EU wordt verlengd is de intentie de huurovereenkomst tot 4 maart 2027 te verlengen. Hier zal te zijner tijd nadere besluitvorming over plaatsvinden in het college.

3.1 We willen de gemeenteraad tijdig informeren

Voorafgaand aan deze besluitvorming hebben we de gemeenteraad geïnformeerd over het voorgenomen besluit tijdens een vertrouwelijke informatieavond op maandagavond 18 september. Ook na de besluitvorming willen we de gemeenteraad informeren. We doen dit door middel van een raadsinformatiebrief. Het verzenden van deze raadsinformatiebrief maakt onderdeel uit van de communicatieplanning, waarbij gelijktijdig ook alle inwoners van De Moer worden geïnformeerd door middel van bewonersbrieven. Daarna volgen alle andere inwoners van de gemeente en de media.

Kanttekeningen

1.1 De benodigde vergunningen zijn nog niet verleend

Om 100 vluchtelingen uit Oekraïne te huisvesten in Arbeid Adelt (en de benodigde aanpassingen uit te voeren) is een drietal omgevingsvergunningen noodzakelijk: voor het tijdelijk planologisch strijdig gebruik, de kleine interne verbouwing en het brandveilig gebruik van de gebouwen. Deze vergunningen zijn nog niet aangevraagd, omdat deze aanvragen niet kunnen worden gepubliceerd voor de inwoners van De Moer en de gemeenteraad goed zijn geïnformeerd over onze plannen.

In afwachting van het juiste moment van indienen worden achter de schermen de aanvragen al wel voorbereid en voorbesproken met vergunningverleners van de gemeente, zodat beoordeling van de stukken en het verlenen van de vergunningen na het indienen van de aanvraag in kort tijdsbestek kan plaatsvinden. Hierbij wordt ook onderzocht of een stikstofberekening noodzakelijk is bij de vergunningaanvraag voor de kleine interne verbouwing.

De doorlooptijd van de procedures is ondanks deze voorbereidingen het kritieke pad in de aanloop naar de ingebruikname van de locatie.

1.2 Er heeft nog geen communicatie met de inwoners plaatsgevonden

De omwonenden van de locatie en inwoners van De Moer worden pas na een positief collegebesluit geïnformeerd over onze plannen. We zullen dezelfde inspanningen leveren als bij de voormalige Theresiaschool in Kaatsheuvel en de crisisnoodopvang in De Wetering in Loon op Zand om ook de opvang in De Moer tot een succes te maken.

1.3 Het realiseren en beheren van de opvanglocatie vraagt veel ambtelijke capaciteit

Voor het uitvoeren van de studie naar geschikte locaties voor opvang van verschillende doelgroepen is in maart een compacte projectgroep geformeerd, bestaande uit een afdelingshoofd, projectleider, adviseur openbare orde en veiligheid, communicatieadviseur en beleidsadviseur Sociaal domein. Deze projectgroep is na het afronden van de locatiestudie verder gegaan met het uitwerken van concrete plannen voor Arbeid Adelt. De projectgroepleden combineren dit met hun reguliere werkzaamheden. Dit vraagt veel inzet en tijd, maar bleek vooralsnog met wat improvisatievermogen op te vangen. Na een positief collegebesluit zal de inzet van de projectgroepleden tijdelijk verder intensiveren, maar de verwachting is dat dit passend gemaakt kan worden binnen de beschikbare tijd. Tijdens de aankomst van vluchtelingen op de locatie is tijdelijk extra inzet vanuit de cluster Burgerzaken nodig, hierover vindt nog overleg plaats.

Wanneer de opvanglocatie gereed is blijft ambtelijke inzet nodig. Het locatiemanagement is weliswaar in handen van Flexcontrole, er blijft echter een verbindende schakel nodig tussen de opvanglocatie en de gemeente. In overleg met het MT wordt de permanente invulling van deze rol geborgd in onze organisatie.

Afstemming met andere afdelingen/clusters:

De afdelingen RO, VTV, Sociaal Domein en de clusters Communicatie en Financiën zijn (nauw) betrokken bij de realisatie van deze opvanglocatie.

Ondernemingsraad:

Adviesnota hoeft niet aan de ondernemingsraad te worden aangeboden.

Personeel en organisatie consequenties:

Zie kanttekening 1.3.

I&A

Niet van toepassing.

Communicatie

Voor het realiseren van de opvanglocatie is een gedetailleerde communicatieplanning opgesteld door de communicatieadviseur die onderdeel uitmaakt van het projectteam (zie bijlage). Naast omwonenden, inwoners van De Moer en de gemeenteraad worden ook alle andere inwoners van de gemeente, maar ook buurgemeenten, organisaties en belangverenigingen geïnformeerd en frequent op de hoogte gehouden. Hiervoor is een stakeholderanalyse uitgevoerd. We maken onder

meer gebruik van bewonersbrieven, een pagina op onze website, huis-aan-huisbladen, persberichten en sociale media.

De gemeenteraad is voorafgaand aan deze besluitvorming geïnformeerd tijdens een vertrouwelijke bijeenkomst op maandagavond 18 september in Het Klavier en ontvangt na de besluitvorming een raadsinformatiebrief.

Bestuurlijk-juridische aspecten

Reeds benoemd.

Financiën

Alle kosten die worden gemaakt in het kader van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne worden tot 4 maart 2026 volledig vergoed door het ministerie van Justitie en Veiligheid, op basis van een declaratieregeling. Dit geldt ook voor de kosten van de benodigde aanpassingen en verbouwingen en de ambtelijke uren.

Het is mogelijk een voorschot aan te vragen voor de vergoeding, waardoor het financiële risico voor de gemeente verwaarloosbaar is. Het voorschot wordt bepaald aan de hand van het normbedrag van 83 euro per bed per dag. De huurprijs is gebaseerd op 50 euro per bed per dag. Aan de resterende 33 euro per bed per dag verwachten we genoeg te hebben voor de aanvullende kosten, zoals leefgeld, activiteitenbegeleiding en dergelijke. Blijken deze kosten toch hoger dan het normbedrag, dan worden deze ook vergoed.

Bijlagen

1. Huurovereenkomst Arbeid Adelt
2. Raadsinformatiebrief
3. Communicatieplanning
4. Informatiebrief omwonenden
5. Persbericht